

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ

В. Ф. Стороженко

**ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА
ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА**

Посібник

У трьох томах

ТОМ 2

Харків 2013

УДК 658.6(075.8)
ББК 30.609я73
С 82

Рецензенти:

Т. М. Долгих – кандидат технічних наук,
начальник Харківської служби з експертного забезпечення
митних органів Митної служби України,
радник Митної служби I рангу;

О. П. Гетманець – доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правового забезпечення господарської
діяльності навчально-наукового інституту права
та масових комунікацій ХНУВС

Затверджено Вченою радою
Харківського національного університету внутрішніх справ,
протокол № 3 від 25.03.2011

Стороженко В. Ф.

С 82 Основи товарознавства та технології виробництва :
посібник у 3 т. / В. Ф. Стороженко ; МВС України, Харк.
нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2011– .

ISBN 978-966-610-190-0

Т. 2. – 2013. – 350 с.

ISBN 978-966-610-192-4

У другому томі посібника, призначеному для курсантів, слухачів вищих навчальних закладів МВС України і працівників слідчих органів, експертів, підрозділів податкової та митної служб України тощо, висвітлено основні відомості про натуральні шкіри, хутряні товари, ювелірні вироби та методи їх дослідження, що використовуються під час розкриття злочинів у сфері економіки.

УДК 658.6(075.8)
ББК 30.609я73

ISBN 978-966-610-190-0
ISBN 978-966-610-192-4 (Т. 2)

© Стороженко В. Ф., 2013
© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2013

РОЗДІЛ 1

НАТУРАЛЬНІ ШКІРИ

ВСТУП

Сировину для галузі шкіряно-переробної промисловості постачають галузі тваринництва. В умовах становлення і розвитку ринкових відносин поступово налагоджуються канали збуту шкіряної сировини на ринок як колективними господарствами, так і приватним сектором. Наразі переробленням шкіряної сировини, виготовленням шкіряного взуття, одягу, галантереї і постачанням їх на ринок займається велика кількість виробничих і комерційних структур. Споживчий ринок заповнений готовою продукцією з Туреччини, Ливану, Сирії та інших країн Близького Сходу, при цьому споживчі властивості даної продукції не відповідають вимогам стандартів.

Нерідкими є випадки, коли взуття випускається з грубими порушеннями технологічного процесу. Спостерігається масова фальсифікація основних і допоміжних матеріалів взуттєвого, одяжного і галантерейного виробництва, послаблення контролю якості та посилення кримінальних тенденцій в економіці України. У таких умовах виникає необхідність професійної підготовки кадрів, які добре знають умови виробництва й реалізації товарів і покликані не тільки ефективно розкривати економічні злочини, але й запобігати їх вчиненню.

Метою даного розділу є узагальнення вітчизняного й зарубіжного передового досвіду з технології виробництва натуральних шкір, контролю якості, експертних методів дослідження натуральних шкір під час розслідування економічних злочинів.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	
НАТУРАЛЬНІ ШКІРИ	3
ВСТУП	4
ГЛАВА 1. ШКІРЯНА СИРОВИНА.....	5
ГЛАВА 2. ТЕХНОЛОГІЯ ШКІРЯНОГО ВИРОБНИЦТВА: ЗНЯТТЯ, ПІДГОТОВЧІ ОПЕРАЦІЇ, ДУБЛЕННЯ, ОБРОБКА.....	14
ГЛАВА 3. АСОРТИМЕНТ І ЯКІСТЬ НАТУРАЛЬНИХ ШКІР.....	35
3.1. Споживчі властивості шкіри	35
3.2. Класифікація асортименту шкір	40
3.3. Пороки шкіри.....	43
3.4. Контроль якості і сортування шкір.....	45
ГЛАВА 4. ДОСЛІДЖЕННЯ ШКІР ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ	51
4.1. Призначення експертизи.....	51
4.2. Визначення класу шкіри та способу дублення.....	52
4.3. Визначення виду шкіри.....	56
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>62</i>
<i>Рекомендована література</i>	<i>63</i>
РОЗДІЛ 2	
ХУТРЯНІ ТОВАРИ	65
ВСТУП	66
ГЛАВА 1. ХУТРОВА СИРОВИНА.....	68
1.1. Поняття, класифікація, побудова і топографічні ділянки хутрової сировини.....	68
1.2. Методи зняття і консервування хутрових шкурок	76
1.3. Дублення і обробка	78
ГЛАВА 2. ХУТРОВІ НАПІВФАБРИКАТИ.....	82
2.1. Товарні властивості хутрових напівфабрикатів як показники якості.....	82
2.1.1. Товарні властивості волосяного покриву.....	84
2.1.2. Товарні властивості шкіряної тканини	91
2.1.3. Товарні властивості шкурки у цілому	94
2.2. Фактори мінливості товарних властивостей хутрових напівфабрикатів	97
2.3. Пороки та принципи сортування хутрових напівфабрикатів	99
2.3.1. Пороки хутрової сировини.....	99
2.3.2. Сортування хутрової сировини і напівфабрикатів	101
ГЛАВА 3. ВИРОБНИЦТВО ТА АСОРТИМЕНТ ХУТРЯНИХ ВИРОБІВ	107
3.1. Особливості виробництва хутряних виробів	107
3.2. Класифікація і характеристика асортименту хутряних виробів	111
3.2.1. Вимоги до якості хутряних товарів.....	114
3.2.2. Особливості сортування і приймання готових хутряних виробів....	115

3.3. Правила приймання, маркування, пакування і зберігання хутряних виробів	116
ГЛАВА 4. ЕКСПЕРТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ХУТРЯНИХ ВИРОБІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ	123
4.1. Дослідження видів хутрових напівфабрикатів	123
4.2. Визначення видів та їх товарознавчої характеристики, гатунків та оцінки вартості готових виробів	146
4.3. Випадки створення неврахованих надлишків і питання представників органів дізнання і слідства до експерта під час призначення товарознавчої експертизи	152
<i>Питання для самоконтролю</i>	154
<i>Рекомендована література</i>	156
РОЗДІЛ 3	
ЮВЕЛІРНІ ВИРОБИ	161
ВСТУП	162
ГЛАВА 1. ЕКСКУРС В ІСТОРІЮ ЮВЕЛІРНИХ ПРИКРАС І ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ	165
ГЛАВА 2. ЕКСПЕРТИЗА ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ	170
2.1. Дорогоцінні метали і сплави на їх основі	170
2.2. Допоміжні матеріали ювелірного виробництва	177
2.3. Проведення експертиз виробів і сплавів із дорогоцінних металів	182
2.3.1. Експертиза реактивом хлорного золота	182
2.3.2. Експертиза кислотними реактивами	184
2.3.3. Експертиза пробірними реактивами на пробірному камені	185
2.3.4. Муфельний метод	186
2.4. Сплави, що можуть імітувати високопробні, та специфіка назв деяких ювелірних сплавів	187
ГЛАВА 3. ДІАГНОСТИКА ЮВЕЛІРНИХ КАМЕНІВ	192
3.1. Класифікації ювелірного каміння	192
3.2. Властивості ювелірних каменів	196
3.3. Методи діагностики ювелірних каменів та їх найбільш розповсюджених імітацій	201
3.3.1. Діагностика (експертне дослідження) кольору мінералів	201
3.3.2. Діагностика з урахуванням властивості плеохроїзму	202
3.3.3. Діагностика за показником заломлення	203
3.3.4. Діагностика методом люмінесценції	204
3.3.5. Діагностика за щільністю	205
3.3.6. Діагностика методом рентгенографії	206
3.3.7. Діагностика методом мікроскопування	207
3.4. Природні ювелірні камені неорганічного утворення	208
3.4.1. Алмаз	208
3.4.2. Корунди (сапфіри і рубіни)	218
3.4.3. Берили	221
3.4.4. Опал	226

3.4.5. Шпінель.....	227
3.4.6. Топаз.....	228
3.4.7. Бірюза	230
3.4.8. Кварц.....	233
3.4.9. Жади (жадеїт і нефрит).....	235
3.4.10. Малахіт	236
3.5. Ювелірні камені органічного утворення.....	237
3.5.1. Перли.....	237
3.5.2. Корали	242
3.5.3. Гагат	244
3.5.4. Бурштин (янтар).....	244
3.6. Синтетичні ювелірні камені.....	250
ГЛАВА 4. ЗНАЧУЩІ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ ОСОБЛИВОСТІ ЮВЕЛІРНОГО ВИРОБНИЦТВА	256
4.1. Ограновування ювелірних каменів.....	256
4.2. Заготівля матеріалів	260
4.3. Виготовлення форм виробів.....	261
4.4. Декорування ювелірних виробів.....	263
4.5. Закріплення ювелірних каменів у виробках	265
4.6. Клеймування ювелірних виробів із дорогоцінних металів.....	266
ГЛАВА 5. ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ОБЛІКУ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ	271
5.1. Класифікація асортименту ювелірних виробів.....	271
5.2. Особливості приймання ювелірних виробів.....	273
5.3. Маркування. Упакування. Облік і зберігання ювелірних виробів	277
5.4. Облік ювелірних виробів на виробництві та під час реалізації.....	283
ГЛАВА 6. ЕКСПЕРТИЗА ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ	286
6.1. Судово-товарознавча експертиза ювелірних виробів.....	286
6.1.1. Визначення виду об'єкта дослідження.....	287
6.1.2. Дослідження методу і техніки виготовлення.....	287
6.1.3. Дослідження конструкції виробу і видів закріплення ювелірних каменів.....	289
6.1.4. Дослідження технології замкових пристосувань і з'єднань	290
6.1.5. Дослідження декоративної обробки ювелірних виробів.....	291
6.1.6. Дослідження маси і розмірів виробів із дорогоцінних металів	294
6.1.7. Дослідження знаків-іменників і державних клейм	297
6.2. Оцінка художньої цінності ювелірних виробів	299
6.3. Вартісна експертиза ювелірних виробів	304
6.3.1. Закордонний досвід оцінки ювелірних виробів.....	304
6.3.2. Основні підходи до оцінки ювелірних виробів та їх принципи	306
6.3.3. Особливості експертної роботи з оцінки ювелірних виробів.....	310
6.4. Рекомендації щодо оцінки ювелірних виробів із дорогоцінними каменями.....	320
6.4.1. Вироби з діамантами і смарагдами.....	320
6.4.2. Вироби з рубінами і сапфірами.....	321

6.4.3. Вироби з олександритами.....	322
6.4.4. Вироби з перлами	322
6.4.5. Вироби з коралами	323
6.4.6. Ювелірні вироби з виробним камінням і культивованими перлами.....	324
6.4.7. Ювелірні вироби і сувеніри з використанням золотих самородків ..	324
6.4.8. Каменерізні вироби.....	325
6.4.9. Мозаїчні вироби.....	326
6.4.10. Камеї та інталії в оправі з дорогоцінних металів.....	327
6.4.11. Антикварні вироби, що мають історико-художню цінність	328
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>330</i>
<i>Рекомендована література.....</i>	<i>331</i>
ДОДАТКИ	336

Навчально-виробниче видання

Стороженко Валентина Федорівна

**ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА
ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА**

Посібник

У трьох томах

ТОМ 2

Редагування: *П. О. Білоус, С. М. Гук, Т. Д. Мельник, Г. Я. Ступницька*
Комп'ютерне верстання та коригування: *С. В. Гончарук, П. О. Білоус*

Формат 60×84/16. Ум.-друк.арк. 20,42. Обл.-вид.арк. 16,02.
Тираж 150 пр. Зам. № 2011-8.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, 61080
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.